

Møte tysdag den 19. mai 2009 kl. 10

President: Lodve Solholm

Dagsorden (nr. 86):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer i Bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelse mv. (Godtgjørelse og dokumentasjonskrav ved enkelte permisjoner) (Innst. S. nr. 217 (2008–2009))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Martin Engeset, Gunnar Gundersen og Jan Tore Sanner om å styrke mindretallsrettigheter i kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg (Innst. S. nr. 192 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:4 (2008–2009))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvasheim, Vera Lysklætt, Borghild Tenden og Leif Helge Kongshaug om miljøstatus i årsberetningen for kommunene (Innst. S. nr. 193 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:5 (2008–2009))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Oddvar Hallset Reiakvam, Ib Thomsen og Jørund Rytman om å utrede konsekvensene av å gjøre kommuner og fylkeskommuner regnskapspliktige etter regnskapsloven (Innst. S. nr. 188 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:18 (2008–2009))
5. Referat

Presidenten: Frå representanten Rolf Reikvam ligg det føre søknad om permisjon i dagane 19. og 20. mai for å delta på studietur med Nordisk Råd til St. Petersburg og Komi i Russland.

Presidenten gjer framlegg om at søknaden blir handsama straks og innvilga. – Det er vedteke.

Frå første vararepresentant for Akershus fylke, Siri Hall Arnøy, ligg det føre søknad om å bli fritaken frå å møte i Stortinget under representanten Rolf Reikvams permisjon i dagane 19. og 20. mai, på grunn av sjukdom.

Etter forslag frå presidenten vart samrøystes vedteke:

1. Søknaden blir handsama straks og innvilga.
2. Andre vararepresentant frå Akershus fylke, Erlend Helle, blir innkalla for å møte i permisjonstida.
3. Erlend Helle blir innvald i Lagtinget for den tida han møter for representanten Rolf Reikvam.

Presidenten: Erlend Helle er til stades og vil ta sete.

Sak nr. 1 [10:02:14]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om endringer

i Bestemmelser om stortingsrepresentanters godtgjørelse mv. (Godtgjørelse og dokumentasjonskrav ved enkelte permisjoner) (Innst. S. nr. 217 (2008–2009))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, sjå side 3085)

Sak nr. 2 [10:02:29]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Martin Engeset, Gunnar Gundersen og Jan Tore Sanner om å styrke mindretallsrettigheter i kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg (Innst. S. nr. 192 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:4 (2008–2009))

Ib Thomsen (FrP) [10:02:51] (ordfører for saken): Alle komiteens medlemmer er enig i at kontrollutvalgene spiller en viktig rolle for å sikre at fellesskapets ressurser blir benyttet på en god og forsvarlig måte, og at målsettingen må være at utvalgene skal være effektive og aktive tilsynsorganer. Ikke minst har enkelte uheldige forhold som er dokumentert, vist betydningen av den kontroll- og tilsynsfunksjonen som ligger til de kommunale kontrollutvalgene. Komiteen vil også understreke at korrupsjon, uetisk handel og uforsvarlig bruk av offentlige midler er totalt uakseptabelt. Komiteen mener også at mange kommuner tar disse utfordringene på alvor.

Gjennom årene har det vært mange eksempler på at kontrollutvalgenes uavhengighet er blitt utfordret, både gjennom krav om utskifting av medlemmer og gjennom marginalisering av utvalgets egne initiativ. Aktive kontrollutvalg kan lett oppfattes som et problem, og medlemmer i kontrollutvalgene kan av de øvrige folkevalgte oppfattes som de politiske partienes forlengede arm inn i kontrollutvalgene.

Det er en svekkelse av demokratiets kontroll med forvaltningen dersom kontrollutvalgene bruker mer tid på å være populære hos ledende politikere eller rådmenn enn på å utføre de oppgaver som et reelt uavhengig kontrollutvalg skal gjøre. Det svekker muligheten til å iverksette granskning av forhold hvor den kommunale eller fylkeskommunale ledelsen er involvert. Min oppfatning er at man gjennom å styrke kontrollutvalgenes uavhengighet og sørge for etablering av mindretallsrettigheter i utvalgenes arbeid vil bidra til en bedre og mer effektiv kontroll og bedre tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltningen. Dette er viktig for å sikre oppslutningen og legitimiteten til offentlige beslutninger og tjenester.

Et mindretall i komiteen ønsker å gi kommunale kontrollutvalg større uavhengighet og vil påpeke at folk flest betaler en stor andel av sin inntekt til staten i form av skatter og avgifter, og at det bør være en målsetting at minst mulig av skattepengene forsvinner på grunn av ineffektivitet og korrupsjon. Uavhengighet er en forutsetning for troverdig kontroll- og tilsynsvirksomhet, og det må være et klart skille mellom dem som kontrollerer, og dem som skal kontrolleres.

Det er merkelig at det på mange måter stilles strengere krav til uavhengig kontroll og revisjon i private bedrifter enn innen offentlig virksomhet. En revisor i privat sektor kan f.eks. ikke ha ansettelsesforhold til den man skal revidere, mens en kommunerevisor på den annen side kan være ansatt i kommunen. Det er også en av grunnene til at stadig flere kommuner velger å skille mellom enheter som bestiller og utfører den offentlige tjenesten.

Kommunale kontrollutvalg i dag må ha et flertall, og ofte også et politisk flertall, for å kunne ta opp viktige saker. Det er også en utfordring, både fordi kontrollutvalgene nettopp skal kontrollere sentrale politikere og byråkrater, og fordi norske kommuner preges av en konsensuskultur. Kravet om uavhengighet blir ekstra vanskelig å etterleve i små kommuner, der alle kjenner alle.

Det finnes en rekke lover og regler som gir mindretallsrettigheter i offentlige organer, bl.a. i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité. Det bør være naturlig også å gi et mindretall i kommunenes kontrollutvalg tilsvarende rettigheter. Jeg ønsker å fremme forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre og forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen har då teke opp dei forslaga han nemnde.

Kari Lise Holmberg (H) [10:07:39]: Kravet om etablering av kontrollutvalg i landets kommuner og fylkeskommuner kom inn i kommuneloven i 1992 fordi det var et ønske om å styrke kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunene og fylkene. Gjennom årenes løp har også kontrollutvalgene blitt styrket. Fra og med 2004 har f.eks. minst ett medlem i kontrollutvalget vært valgt blant kommunestyrets eller fylkestingets medlemmer, og fra samme år ble kontrollutvalgene styrket faglig ved opprettelsen av egne fagsekretariater til å bistå utvalgene i deres bestillerfunksjon av revisjonstjenester. Hensikten med lovendringene har vært å styrke kontrollutvalgenes uavhengighet, slik at kontroll- og tilsynsarbeidet skjer uhildet og effektivt.

Gjennom årene har man likevel sett mange eksempler på at kontrollutvalgenes uavhengighet blir utfordret, både gjennom krav om utskifting av medlemmer og gjennom marginalisering av utvalgenes egne initiativ. Det er en svekkelse av den demokratiske kontroll, og det svekker muligheten til å iverksette gransking av forhold hvor den kommunale eller fylkeskommunale ledelsen er involvert.

Høyre har ment at dagens regelverk gir uheldige utslag for utvalgenes uavhengighet. Det er ingen styringsmessig eller valgteknisk grunn til at ikke utnevnelse til og utskifting av medlemmer i kontrollutvalgene kan foregå på samme måte som for andre utvalg og komiteer i kommunestyret eller fylkestinget.

For Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité fastslås det at et mindretall i komiteen på 1/3 av medlemmene er tilstrekkelig for om komiteen skal reise en sak om f.eks. gransking. I forbindelse med at denne retten ble innført, ble det lagt særlig vekt på at mindretallsrettigheter gir et prinsipielt viktig bidrag for å styrke den demokratiske kontrollfunksjonen. Dette prinsippet

bør etter Høyres mening også være gjeldende i kommunal sektor.

Gjennom å styrke kontrollutvalgenes uavhengighet og sørge for etablerte mindretallsrettigheter i utvalgenes arbeid vil man bidra til en bedre og mer effektiv kontroll og tilsyn med lokalforvaltningen. Dette er viktig for å sikre oppslutning om og legitimitet til offentlige beslutninger og tjenester.

I tillegg er vi blitt gjort kjent med at et politisk flertall kan plassere et partis eneste representant i kontrollutvalget mot denne representantens vilje. I praksis blir da vedkommende representant fratatt den viktigste muligheten til å skjøtte sitt verv på en god måte. Høyre mener dette er udemokratisk, og det er med på å etablere en politisk kultur som neppe bidrar til å øke engasjementet og deltakelse i lokalpolitikken. Tvert om vil det svekke politikkenes omdømme blant innbyggerne.

Jeg registrerer at departementet har satt ned et utvalg som bl.a. skal se på behovet for å styrke kontrollutvalgets stilling. Det er bra. Jeg registrerer også at flertallet i komiteen ikke ønsker å ta stilling til våre forslag før utvalget har sagt sitt om saken. Det vil i så fall bety at en eventuell endring i beste fall vil finne sted langt ut i 2010. Høyre mener at saken burde vært kurant nok, men konstaterer at flertallet er av en annen oppfatning.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:11:29]: Lat meg først understreke den nøkkelrolla som kontrollutvalet har når det gjeld å sikra tillit frå innbyggjarane både til kommunane og fylkeskommunane. Eg oppfattar det slik at forslaga i Dokument nr. 8:4 frå mindretalet i komiteen er eit uttrykk for at ein er oppteken av ein velfungerande eigenkontroll. Det er eg einig i at ein skal ha.

Så kan vi nok gje kvarandre rom til å vera ueinige om akkurat korleis kommunelova best kan regulera verksemda i kontrollutvala. For min del trur eg ikkje at lovendringar åleine er vegen å gå for å styrkja eigenkontrollen. Men eg er altså oppteken av å styrkja både kontrollutvala, revisjonane og internkontrollen til administrasjonen, og det er difor den arbeidsgruppa det allereie er referert til, er nedsett. Eg kan no melde at dei er godt i gang med arbeidet sitt, og eg er fornøgd med at fleirtalet i komiteen vil lata arbeidsgruppa gjera seg ferdig før ein tek stilling til om det er behov for å endra kommunelova på dette punktet. Halvparten av arbeidsgruppa er folkevald, dei andre er revisorar, administrasjonssjefar, ein forskar og ein medlem frå Kommunal- og regionaldepartementet. Det skulle tilseia at ein her går grundig til verks og ser på dagens situasjon, og kan fremja forslag til endringar – ein ser òg på behovet for endring i lova.

Lat meg spesielt kommentera forslag nr. 1 i innstillinga. Dette forslaget er meint å hindra at fleirtalet kan tvinga parti med berre ein representant i kommunestyret til å sitja i kontrollutvalet. Kommunelova gjev anledning til å krevja forholdstalsval, og då kan eit parti la vera å levera inn listeforslag. I slike tilfelle kan ikkje enkelte representantar bli plasserte i utvalet mot sin vilje. Her kan det heilt openbert vera behov for meir og betre informasjon, men kommunelova skal vera god nok på det punktet.

Eg meiner at det generelt er grunn til å åtvara mot å venta at enkelte lovendringar skal føra til mykje betre resultat av arbeidet i kontrollutvala og revisjonane. Det gjev òg feil fokus. Det er viktigare å retta merksemda mot korleis kontrollutvala kan fylla rolla si. For kontrollutvala er det viktig å våga å vera brysane. Oppgåva er å stilla spørsmål, vanskelege spørsmål. Det krev mot. Inga lovendring gjer det lettare å vera bryksam. Så er det viktig å sjå på ressursane kontrollutvala får tildelt, og på bakgrunnen og kompetansen til medlemmene i utvalet. Dei mest eigna tiltaka for å styrkja kontrollutvala og eigenkontrollen generelt trur eg er lokale tiltak, ikkje nasjonale. Men eg vil koma tilbake til denne saka når arbeidsgruppa har levert sin rapport.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 3085)

Sak nr. 3 [10:15:09]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvasheim, Vera Lysklætt, Borghild Tenden og Leif Helge Kongshaug om miljøstatus i årsberetningen for kommunene (Innst. S. nr. 193 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:5 (2008–2009))

Tom Strømstad Olsen (A) [10:15:44] (ordfører for saken): Vi har til behandling representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvasheim, Vera Lysklætt, Borghild Tenden og Leif Helge Kongshaug om miljøstatus i årsberetningen for kommunene.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at kommunene er en viktig aktør i det miljøpolitiske Norge. Det er viktig at alle sentrale aktører i vårt samfunn viser et bredt miljøengasjement. Dette gjelder både for innbyggere, kommuner, fylkeskommuner og stat. Kommunene driver med sentrale miljøoppgaver hver eneste dag, som forslagsstillerne skriver i sitt framlegg – det være seg rensing av drikkevann, rensing av kloakk, innsamling av avfall og flere ting.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at målrettet arbeid med miljø- og klimatiltak er viktig for alle kommuner og innbyggere i Norge. Her spiller kommunene en meget sentral rolle og skal fortsette å gjøre det. Det er de som skal følge opp sitt ansvar og sine forpliktelser på miljøområdet. Årsberetningen skal være en informasjon til innbyggerne om kommunenes arbeid i året som har gått.

Jeg deler noe av KS' bekymring for at en rapportering kan føre til merarbeid og økt byråkrati for kommunene.

Jeg er enig i at kommunen er en viktig aktør for å nå de målene Stortinget har vedtatt gjennom klimaforliket. Kommuneloven har som ett av sine hovedformål å legge til rette for en bærekraftig utvikling. Dette er meget sentralt, etter flertallets syn. Det er også viktig at innbyggerne er informert om hva slags aktivitet kommunene holder på med. Kommunelovens § 4 sier noe om dette, at de skal

drive med aktiv informasjon om sin virksomhet. Den aktive informasjonen omfatter også kommunens innsats på miljøområdet, og flertallet mener at årsberetningen er godt egnet for en slik rapportering.

Statsråd Kleppa har i sitt svarbrev til komiteen den 9. desember 2008 understreket viktigheten av miljøarbeidet i kommunene. Hun viser til at målrettet arbeid med miljø- og klimatiltak er viktig for alle kommuner og innbyggere i Norge, og at kommunene følger opp sitt ansvar og sine forpliktelser på miljøområdet. Flertallet ber derfor Regjeringen vurdere å fremme forslag om at kommuneloven får et tillegg der det presiseres at det i årsberetningen skal gis status over det kommunale miljøarbeidet. Vi vil på denne bakgrunn foreslå at Dokument nr. 8:5 for 2008–2009 vedlegges protokollen.

Ib Thomsen (FrP) [10:18:38]: Fremskrittspartiet vil ikke lovfeste en plikt for kommunene til å rapportere om miljø i sin årsberetning. Jeg er av den oppfatning at mange mindre kommuner med dagens kommunestruktur ikke besitter den nødvendige kompetanse til å kunne etterleve en slikt lovpålagt rapporteringsplikt.

I dag er det ikke forbudt for kommuner som selv ønsker det, å rapportere om dette dersom de mener å ha noe å meddele til omverdenen. Det at man allerede pålegger private selskaper å gjøre dette, behøver ikke å være et godt argument for å pålegge også offentlige forvaltningsorganer å gjøre det samme. Fremskrittspartiets syn er at pålegget til private selskaper i sin tid også var galt. Det blir ikke riktigere av å pålegge kommunene det samme.

En slik lovpålagt rapporteringsplikt er svært ressurskrevende for kommunene og ikke heldig med dagens kommunestruktur. Er det dette kommunene skal bruke tid, penger og ressurser på, i disse svært trange økonomiske tider som kommunene nå er inne i, under den sittende kommunalministeren? Dagens ordning, hvor kommunene selv kan velge om de vil redegjøre for dette, er tilfredsstillende for Fremskrittspartiet.

Jeg tar opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Björg Tørresdal (KrF) [10:20:24]: Kristelig Folkeparti, sammen med Venstre, synes det er overraskende at statsråden ikke ser på miljøområdet som viktig nok til at det skal bli omfattet av rapporteringsplikt i kommunenes årsberetning. Går det an? Miljø har aldri vært viktigere enn det er i dag.

Statsråden sier i brev til komiteen at rapporteringsplikt på stadig flere områder fører til merarbeid og byråkrati for kommunene. Vi er alle bekymret for at kommunene får for mye byråkrati. Derfor er det viktig å prioritere på hvilke områder man skal ha målrettet innsats. Miljø er et sånt område.

Det at miljø settes på dagsordenen i årsrapporten, fører til en skjerping og et nødvendig merarbeid, etter Kristelig Folkepartis mening. Vi viser også til at Regjeringen har foreslått at kommunene skal gjøre det, jf. Ot.prp. nr. 17

for 2008–2009, der departementet foreslår at kommunene skal rapportere for å sikre høy etisk standard i virksomheten. Departementet begrunner det med at redegjøringsplikt knyttet til årsberetningen vil kunne bidra til skjerpet og mer systematisk oppmerksomhet rundt de etiske forholdene i kommunene. Det er nettopp dette Kristelig Folkeparti og Venstre vil ha: en skjerpet og mer systematisk oppmerksomhet rundt miljøtiltak i kommunene. For fortsatt er det sånn at bare ca. halvparten av kommunene har en klima- og energiplan. Mange kommuner har ikke tilrettelagt miljøinformasjon på sine hjemmesider, og øvrig miljøinformasjon til innbyggerne er gjerne både sporadisk og fragmentert.

Så er det sånn at mange kommuner heller ikke har egne ansatte som jobber med miljøsaker på heltid. De mangler kompetanse på området. Men etter hvert som flere kommuner får vedtatt en klima- og energiplan, mener vi at årsberetningen vil egne seg godt for årlig rapportering opp mot de langsiktige målene.

Sverige er et naboland som jobber systematisk med dette, og vi har litt å lære av den måten de tenker nedenfra og opp på, altså at kommunene må være motorer i miljøarbeidet, og at en systematisk rapportering i årsrapporten vil hjelpe til med det. Så vi anbefaler altså en årlig rapportering, et skjerpet fokus på miljøarbeidet i kommunene, og vi vet at vi må begynne lokalt og tenke internasjonalt og overordnet. Derfor anbefaler jeg – og tar opp – forslagene nr. 2 og 3.

Presidenten: Representanten Bjørg Tørresdal har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Vera Lysklætt (V) [10:23:32]: Senter for klimaforskning har slått fast at kommunene kan bidra til så mye som 15 pst. reduksjon av klimagassutslippene i Norge gjennom sin virksomhet og sine virkemidler. Kommunene er derfor en svært viktig aktør i arbeidet med å redusere klimagassutslippene og for å nå de målene for reduksjoner i klimagassutslippene som Stortinget har vedtatt i klimaforliket.

Kommunene forvalter også en rekke andre sentrale miljøoppgaver. De gir utslippstillatelser, er stor byggherre og innkjøper, en betydelig transportør og ofte en stor eiendomsforvalter både av bygg- og naturområder. De forvalter drikkevann til innbyggerne, rensing av kloakk og avløpsvann, innsamling og håndtering av avfall, ulike typer vern, kartlegger arts mangfold og regulering av arealer. Mange kommuner jobber både faglig og systematisk innen hver sine sektorer, mens det er få kommuner som gir en samlet og systematisk framstilling av den lokale miljøtilstanden. Det bør være like naturlig for staten og kommunene å stille krav til seg selv om årlig rapportering som å stille krav til det private næringsliv om å gjøre det samme.

Samtidig med at vi i Venstre fremmet dette forslaget, oppfordret vi våre lokalpolitikere til å fremme forslag lokalt om å innføre miljørapportering i kommunenes årsberetning. De gikk raskt i gang, og vi har fått tilbakemelding fra 38 kommuner og fylkeskommuner, hvor de allerede har vedtatt å sette i gang uten noe lovpålegg. Noen rakk

også å få det inn så raskt at det kom med i årsrapporten for 2008. Resultatene viser at det er behov for å systematisere arbeidet med miljø- og klimaarbeid lokalt. Rapporteringen var kort og lite konkret. Det sier noe om at både målsettinger, målekriterier, tiltak, organisering og innsats ikke er samordnet nok til å få den effekten som er mulig å ta ut. Særlig bekymringsfullt er det at fylkeskommunene, hvor de gjerne har offensive klimaplaner på vegne av fylket og kommunene, ikke greier å rapportere om verken tiltak eller resultater.

Sverige jobber langt mer systematisk lokalt med miljøsaker enn vi gjør i Norge. I Sverige har Riksdagen vedtatt 16 overordnede miljømål. De har opprettet www.miljomalsportalen.se, og hvert år gjøres en oppfølging av miljømålsarbeidet. Lenene i Sverige har fått et stort ansvar for å bryte ned de nasjonale målene regionalt og følge opp kommunene med lokale mål og tiltak. Innen 2020 skal alle viktige tiltak være gjennomført. Kungsbacka kommune sør for Göteborg er en av kommunene i Sverige som har jobbet systematisk med miljømål og -tiltak. De har vedtatt både lokale miljømål for Kungsbacka og miljømål for den kommunale virksomheten. Svenske kommuner har gjerne en stilling som miljøstrateg eller klimapådriver, og dette viser hvor strategisk og systematisk svenske kommuner arbeider med miljøsaker. I Norge har vi veldig mange kommuner som ikke har en egen stilling som miljøkonsulent engang. For eksempel har ikke Gjøvik kommune, med over 28 000 innbyggere, i det såkalte grønne energifylket Oppland en egen stilling for miljøsaker. Resultatet blir gjerne at miljøsakene flyter rundt både politisk og administrativt. I Sverige har mange kommuner også egne planer for miljøkommunikasjon. I Kungsbacka kommune har de en årlig miljøkalender som forteller om årets målsettinger, og hvordan og når innbyggerne kan delta. I tillegg lager de en egen, årlig miljørapport. Her tror vi at det er mye å lære av Sverige, og mener en god start på et mer systematisk miljøarbeid lokalt er å pålegge kommunene en rapporteringsplikt i årsberetningen.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:28:02]: Målretta arbeid med miljø- og klimatilak er viktig for alle kommunar og for alle innbyggjarar i Noreg. Miljøarbeid bør prioriterast. Det er mykje som kan gjerast på lokalt nivå for å betra miljøet.

Eg meiner det er sentralt at innbyggjarane opplever at kommunane tek miljøarbeidet sitt på alvor. Eg har stor tillit til kommunane. Eg trur at dei sjølve ser på miljøarbeidet som viktig for velferda til sine innbyggjarar og vil prioritera dette i tida framover, sjølv utan ei ny plikt til å rapportera i årsmeldinga.

Lat meg som eit eksempel peika på at svært mange kommunar er i gang med planarbeid, eller har vedteke klima- og energiplanar. Frå 2010 blir det jo obligatorisk for alle kommunar å utarbeida ein slik plan.

Lat meg nemna at det òg er veldig gode enkeltksempel frå kommunar – f.eks. dei som kjem inn under vignetten Grønne energikommuner, 21 kommunar og ein fylkeskommune, som arbeider i eit eige nettverk. Akkurat i dag er dei som høyrer til under Framtidens byer, samla her

i Oslo. Det er 13 bykommunar som har gått saman. Dei kjem til å skriva under ein avtale i lag med fire departement, både Miljø- og utviklingsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Samferdselsdepartementet og Olje- og energidepartementet, og tilsvarande næringslivsorganisasjonar som NHO og HSH, Sparebankforeningen og styreleiaren KS, der nettopp poenget er eit samarbeidsprogram mellom utvalde kommunar og staten for å utvikla byområde med lågast mogleg klimagassutslepp og godt bymiljø. Det er eit program som skal gå fram til 2014.

Eg opplever òg, no seinast i samband med tiltakspakka og det vedlikehaldsarbeidet som skjer i kommunane, at kommunane er opptekne av at 40 pst. av dei stasjonære utsleppa skjer i bygg. Dei er i det arbeidet opptekne av å sikra betre bygg med mindre energibruk.

Eg har prøvt meg på ein argumentasjon her i eit eige brev om kva som skjer når det er krav om rapportering på det eine feltet etter det andre, men eg tek sjølvsaft til etterretning at eit breitt fleirtal i Stortinget ynskjer at ei slik rapporteringsplikt skal inn i kommunelova. Eg skal sørgja for at det blir følgt opp. Det blir nok i fyrste omgang eit oppdrag for Miljøverndepartementet å sjå på korleis det kan gjerast, og så skal vi koma tilbake til Stortinget på eigna måte.

Presidenten: Fleire har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, sjå side 3086)

Sak nr. 4 [10:31:37]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Oddvar Hallset Reiakvam, Ib Thomsen og Jørund Rytman om å utrede konsekvensene av å gjøre kommuner og fylkeskommuner regnskapspliktige etter regnskapsloven (Innst. S. nr. 188 (2008–2009), jf. Dokument nr. 8:18 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten gjere framlegg om at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare gjer presidenten framlegg om at det blir gitt høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten gjere framlegg om at dei som måtte teikne seg på talarliste utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Tom Strømstad Olsen (A) [10:32:52] (ordfører for saken): Vi har til behandling et representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Oddvar Hallset Reiakvam, Ib Thomsen og Jørund Rytman om å utrede konsekvensene av å gjøre kommuner og fylkeskommuner regnskapspliktige etter regnskapsloven. Dette

forslaget er etter mitt syn et eksempel på hva som skiller Fremskrittspartiet og vår regjering.

Vi tror ikke at effektivisering av offentlig sektor skal skje gjennom markedsorientert politikk med virkemidler som stykkpris, konkurranseutsetting, fritt brukervalg og utfordringsrett. Nå er ikke tiden inne til mer eksperimentering med markedsorientert politikk. Vi er midt oppe i en internasjonal finanskriser som nettopp oppstod av en slik politisk teknikk som forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet nå tar til orde for.

Jeg er glad for at flertallet i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, mener at dagens finansielle budsjett og regnskapssystemer fungerer på en god måte, og at dagens regler er godt egnet til å ivareta kommunenes og fylkeskommunenes formål og hensynet til en sunn økonomiforvaltning. Flertallet vil på bakgrunn av dette ikke bifalle forslaget.

Ib Thomsen (FrP) [10:34:24]: Fremskrittspartiet ønsker å bruke den kompetansen og effektiviteten som finnes i privat sektor, innenfor det offentlige. Dette kan bare gjøres gjennom en markedsorientert politikk med virkemidler som stykkpris, konkurranseutsetting, fritt brukervalg og utfordringsrett.

Dette er velprøvde effektiviseringsvirkemidler. Det forutsetter imidlertid at prisene man regner seg fram til i kommunal og privat sektor, er sammenlignbare, noe som er svært vanskelig å gjennomføre i praksis når kommuner og fylkeskommuner fører regnskap etter andre prinsipper enn virksomheter i privat sektor.

Jeg tror fraværet av periodisering med resultatmessige konsekvenser i norske kommuner bidrar til lav prioritering av vedlikehold av egen bygningsmasse. Det vil være en stor fordel hvis kommunene får normale balanseoppstillinger, slik at kommunene til enhver tid har oversikt over eiendeler, egenkapital og gjeld.

Det er sterke indikasjoner på at man ved dagens lovgivning ikke har gode forutsetninger for å se kostnadene ved slitasje i kommunale budsjetter og regnskaper. Dette medfører at man ikke har tilstrekkelig sammenligningsgrunnlag for å kunne vurdere offentlig drift opp mot andre måter å organisere kommunal tjenesteproduksjon på eller andre eierskapsmodeller av produksjonsenheter. Det er svært betenkelig, da det over tid sannsynligvis rammer innbyggerne i kommunene og fylkeskommunene gjennom merkostnader og dårligere tjenestetilbud.

Ved dagens system påføres kommunene unødige merkostnader på grunn av at kostnader knyttet til vedlikehold og avskrivning ikke føres over regulær drift, med mindre man faktisk foretar ekstravilgninger til dette.

Jeg vil bare minne om at forslaget ikke er et forslag om å foreta en lovendring, men om å utrede konsekvensene av en mulig lovendring.

Min oppfatning er at kunnskap og innsikt er gode komponenter i enhver beslutningsprosess. Ved å være imot å utrede noe som de beste grunner taler for bør utredes, og som vil kunne medføre en bedre økonomistyring og mer forsvarlig ressursbruk i kommunal og fylkeskommunal

sektor, takker man dermed nei til mer kunnskap og innsikt før beslutningen fattes.

Jeg ønsker å ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen har teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:37:28]: Det er viktig at kommunerekneskapen er utforma slik at han bidreg til ei sunn og god økonomiforvaltning i kommunane. Det er mitt syn at dagens reglar er godt eigna til å varetta kommunane sitt føremål og omsynet til ei god og sunn økonomiforvaltning.

Så har eg merka meg at forslaget er fremja som eit ledd i ein meir marknadsretta politikk, med fokus på stykkpris, på konkurranseutsetjing, på fritt brukarval og på utfordringsrett. Eg er einig med fleirtalet i denne saka i at det ikkje er marknadskreftene som er best eigna til å gje innbyggjarane i kommunane gode velferdstilbod. God eigedomsforvaltning og vedlikehald av kommunale bygg er viktig, både for ei sunn økonomiforvaltning og for best mogleg tenestetilbod til innbyggjarane. Når Framstegspartiet og Høyre meiner at dagens rekneskapsreglar kan bidra til dårleg vedlikehald i kommunane, meiner eg at det ikkje er grunn til å tru at innføring av rekneskapslova i kommunane vil gje betre vedlikehald. Utgifter til løpande vedlikehald blir på mange måtar handterte likt i kommunerekneskapen og rekneskapslova. Eg kan ikkje sjå at rekneskapslova vil sikra betre vedlikehald i kommunesektoren. Eigedomsforvaltning og vedlikehald er fyrst og fremst eit spørsmål om god lokal styring, planlegging, prioriteringar og sjølvstyre eit spørsmål om kva midlar som er til disposisjon. Uavhengig av kva rekneskapssystem som gjeld for kommunane, vil kommunane måtte løyva pengar til årleg vedlikehald. Ikkje noko rekneskapssystem vil i seg sjølv sikra at det blir løyvd nok. Og med rekneskapslova vil kommunar kunna ha incentiv til å utsetja vedlikehald, fordi vedlikehald alltid må prioriterast innanfor ei gjeven inntektsramme.

Eg registrerer med glede at eit breitt fleirtal i komiteen deler mitt syn om at dagens finansielle budsjett- og rekneskapssystem i kommunane fungerer på ein god måte. Det er ikkje behov for ei nærmare utgreiing.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [10:40:17]: Jeg har forstått at statsråden ikke deler mitt og Fremskrittspartiets syn på å gjøre kommunene regnskapspliktige etter den normale regnskapsloven i Norge. Statsråden var inne på at det ikke ville bli noe mer vedlikehold i kommunene, og at det blir det jo ikke bare ved å endre regnskapsloven. Det er jeg helt enig med statsråden i. Men ser statsråden at det kan synliggjøre et behov i private bedrifter? Det bør også synliggjøre behovet i kommunene ved at man hvert år avskriver og setter av penger til vedlikehold. Det er mer forutsigbart, slik at man ikke år etter år må etterbevilge penger til vedlikehold. Når vi ser det etterslepet det er av vedlikehold i kommunene, er dette et av virkemid-

lene som man kan bruke til dette. Er statsråden enig i det?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:41:19]: Eg skjønar at diskusjonen blir reist, at det er grunn til å stilla spørsmål ved om det er noko ved måten rekneskapen blir ført på, som her kan bidra. Men så er det slik at utgifter til løpande vedlikehald på mange måtar blir handterte likt i kommunerekneskapen og i rekneskapslova. Det er det som gjer at eg ikkje trur det er sjølv systemet som er poenget. Men det som er viktig, og der ein iallfall i år heldigvis har teke ein felles dugnad, er å sørgja for at kommunane har moglegheit til å bruka meir midlar på vedlikehald. Eg sikter til tiltakspakka. Vedlikehald er jo òg noko som alle vi som er opptekne av å styrkja kommunane sin innsats, bør vera obs på.

Kari Lise Holmberg (H) [10:42:37]: Statsråden er imot saken. Også statsråden nevner fritt brukervalg som eksempel og sier at tiden ikke er moden nå. Jeg forundrer meg storlig over at det går an å si det.

Vi har i mange år diskutert eldreomsorg og hjemmebaserte tjenester. Selvfølgelig skal kommunen ha lovverket, styringssystemet, men her er det et spørsmål om det bare er det offentlige som skal styre med hjemmebaserte tjenester og eldreomsorgen. På kommunedagen i Oslo ble det presentert en europeisk undersøkelse som viste at Norge scorer dårlig på valgfrihet. Kan statsråden forklare meg: Hvorfor kan vi ikke her i landet gjøre det bedre, ha mer fleksible systemer og la brukerne selv bestemme over sin hverdag? Hvordan kan statsråden si at tiden ikke er moden nå heller?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:43:41]: Eg kan faktisk ikkje hugsa at eg i denne samanhengen uttalte meg om fritt brukarval. Det som var spørsmålet her, var ulike rekneskapssystem. Men lat meg følgja oppmodinga og seia: Representanten kan ta ein visitt til Søndre Nordstrand. Der har dei praktisert fritt brukarval over lengre tid. Der har dei funne ut at fritt brukarval kan passa godt for dei av dei eldre som er i beste enden av skalaen når det gjeld hjelpebehov – der hjelpebehovet ikkje varierer noko særleg. For dei andre, som treng litt hjelp til og frå, kan det vera svært krevjande med fritt brukarval. Lat meg seia at eg er oppteken av effektivisering. Kvalitetskommuneprogrammet og KS sitt effektiviseringsnettverk gjev mykje ...

Björg Tørresdal (KrF) [10:44:56]: Kristelig Folkeparti er enig med flertallet i Stortinget og med statsråden i at det er ikke mer markedsøkonomi, stykkprisfinansiering eller endringer i regnskapsloven som gir bedre vedlikehold i kommunene. Her er vi enige.

Men forslagsstillerne har et poeng. Det er nemlig slik at kommunene har så mange lovpålagte oppgaver at man aldri kommer så langt at man får tatt tak i vedlikeholdsetterslepet og de nødvendige, langsiktige investeringene. Statsråden sa i sitt innlegg – i alle fall antydnet – at det var kommuneøkonomien og også tiltakspakken som ville

sette kommunene i stand til dette. Det er rett. Men jeg vil utfordre statsråden, for det er nemlig slik at det er ikke alle kommuner som har råd til å ta i bruk tiltakspakken. Det må ikke være slik at tiltakspakken forutsetter at kommunene har en egenandel, eller at man bygger og vedlikeholder bygg man ikke har råd til å drive. Ser statsråden et behov for å styrke de aller svakeste kommunene, slik at de virkelig kan ta tak i vedlikeholdsetterslepet sitt?

Statsråd Magnhild Meltveit Kleppa [10:45:59]: Lat meg streke under aller fyrst: For å sikra betre tenester er KS sitt effektiviseringsnettverk no i godt gjenge, og vi har veldig gode erfaringar med kvalitetskommuneprogrammet i dei 138 kommunane, der ein har eit trepartssamarbeid og ser på korleis ein kan få best mogleg tenester ut av det.

Så til vedlikehald. Det er slik at kommunane, på grunn av svært stram kommuneøkonomi frå år tilbake, har sett seg nøydde til å forsøma høgst nødvendig vedlikehald. Når det gjeld pakka, er dei 4 milliardar kr som skal gå direkte til vedlikehald, knytte berre til det. Dei er fordelte pr. innbyggjar og går til alle kommunar – endåtil med merkelappen at dei blir trekte tilbake viss dei ikkje blir brukte til det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, sjå side 3086)

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Da skal Stortinget votere i sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde tilrådd:

I

I Bestemmelser om stortingsrepresentantens godtgjørelse mv. fastsatt av Stortinget 10. november 1966, med senere endringer, gjøres følgende endringer:

§ 5 fjerde ledd nytt tredje og fjerde punktum skal lyde:

Ved søknad om permisjon som nevnt i første punktum må sykmelding fremlegges sammen med permisjonssøknaden eller snarest mulig etter at permisjon er innvilget. Dersom sykmelding ikke fremlegges som fastsatt, kan Presidentskapet bestemme at godtgjørelse som nevnt i § 1 skal bortfalle for den resterende del av permisjonsperioden.

§ 5 nytt syvende ledd skal lyde:

Ved permisjoner innvilget av velferdsgrunner kan Presidentskapet, i særlige tilfeller og etter en begrunnet søknad fra representanten, beslutte at godtgjørelsen kan beholdes helt eller delvis utover en periode på 14 dager.

II

Endringene under I trer i kraft straks.

Votering:

Tilrådinga frå Presidentskapet vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Venstre
- forslaga nr. 2–4, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre

Det blir votert over forslaga nr. 2–4 frå Framstegspartiet og Høgre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag om endringer av kommuneloven med sikte på å øke kontrollutvalgenes uavhengighet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å legge til rette for en innstramning av adgangen til å avsette kommunale kontrollutvalg.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag om sikring av at et kvalifisert mindretall i de kommunale kontrollutvalgene gis adgang til å iverksette gransking av mulige misligheter i den angjeldende kommune.»

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet og Høgre vart med 69 mot 32 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 10.54.46)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å endre kommuneloven slik at et flertall i et kommunestyre ikke kan plassere et partis eneste representant i kontrollutvalget mot denne representantens vilje.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre vart med 63 mot 39 røyster ikkje vedteke. (Voteringsutskrift kl. 10.55.11)

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:4 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene André Oktay Dahl, Martin Engeset, Gunnar Gundersen og Jan Tore Sanner om å styrke mindretallsrettigheter i kommunale og fylkeskommunale kontrollutvalg – vedlegges protokollen.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det sett fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet
- forslaga nr. 2 og 3, frå Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti og Venstre

Det blir votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å endre kommuneloven slik at også kommunene får krav om å rapportere om miljø i sin årsberetning, på linje med private bedrifter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovendringer for statlige virksomheter som avgir årsberetninger og innføre den samme plikten til miljørapportering som for kommunene.»

Votering:

Forslaga frå Kristeleg Folkeparti og Venstre vart med 89 mot 13 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 10.56.16)

Presidenten: Forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, lyder:

«Dokument nr. 8:5 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim, Vera Lysklætt, Borghild Tenden og Leif Helge Kongshaug om miljøstatus i årsberetningen for kommunene – bifalles ikke.»

Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:5 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Gunnar Kvassheim, Vera Lysklætt, Borghild Tenden og Leif Helge Kongshaug om

miljøstatus i årsberetningen for kommunene – vedlegges protokollen.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet vart tilrådinga vedteken med 82 mot 20 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 10.57.04)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Ib Thomsen sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede konsekvensene av å gjøre kommuner og fylkeskommuner regnskapspliktige etter regnskapsloven.»

Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:18 (2008–2009) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Oddvar Hallset Reiakvam, Ib Thomsen og Jørund Rytman om å utrede konsekvensene av å gjøre kommuner og fylkeskommuner regnskapspliktige etter regnskapsloven – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet og Høgre vart tilrådinga vedteken med 70 mot 32 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 10.57.58)

Sak nr. 5 [10:58:10]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandla.

Er det nokon som ønskjer ordet før møtet blir heva? – Møtet er heva.

Møtet slutt kl. 10.59.